

№ 43

წ. 11

წლიურად 5 მ., ხანგრძლივად წლით 3 მ., ცალკე ნომერიც 10 კ. ხელის მოწერა მიიღება „სოციალისტური სტამბაში“. მისამართი: Тифлиშь Ред. „Театри да Цховრება“ I. Имедашვილი

ხელ-მოწერელი წერილები არ დაიბეჭდება. — ხელთნაწერიანი საპროკლამაციოები შესწორდება. — რედაქტორთან პირისპირ მოლაპარაკება შეიძლება „სოციალისტური სტამბის“ კანტორაში — დილით 9—2 ს., საღამოთი 5—7 ს., ტელეფონი № 15-41

№ 43

ქ ვ ი რ ა 28 ძ რ ი ს ტ ა მ უ რ ბ ი ს თ ვ ე

1914 წ.

მიიღება ხელმოწერა 1915 წ.

შვედკვირულ სათეატრო, სალიტ. სახელოვნო-სამხატვრო და საზოგ. შინაარსის ჟურნალი

წელიწადი
მესამე

„**თეატრი და საზოგადოება**“ ზე

წლიურ. 5 მ.
ნახ. წლ 3 მ.

ჩვეულებრივ ვის ბროგრაშით ივანე გომართლისა და იოსებ იმედაშვილის რედაქციით.

28 ძ რ ი ს ტ ა მ უ რ ბ ი ს თ ვ ე

**გულ-ხელი
არს დაგვიკრები?!**

ბავშვი თუ არ სტირის,
ტუტუს არ მოაწოვებენო,
— კარგად უთქვამთ, მაგრამ ჩვენ-კი ვერ შეგვიგნია ..

ისეთი გაჭირვება, როგორც დღეს ჩვენს სამშობლოს ადგია, იქნება უწინდელ დროსაც არ გამოგვევლიო... ხუთი თვეა საერთაშორისო ომიანობა ლამის წელში ვაგვწყვეტის: ბრძოლის ველზე ვაიხმო ჯან-ღონით სილი გლეხთაგან, მუშები და თავ-აზნაურთაგან — განსაკუთრებით ახალგაზღვრება, ე. ი. მთელი ის ნაწილი ერისა, რომელიც ქვეყნის ნივთიერ თუ სულიერ სიმდიდრესა ჰქმნის... ზშირა ოჯახი, საიდანაც ოთხი-ხუთი ძმა ანუ მამა და შვილები ერთად არიან გასულნი ბრძოლის ველზე, ისეთი ოჯახი ხომ აღარ მოიპოვება, ერთი ვინმე მინც არ ვაგვზავნოს ომში...

მართებლობის მთელი ყურადღება სამხედრო მოქმედებისკენა მიტყუული და სამოქალაქო, შინა ცხოვრებისათვის ეგოდნად აღარ სცალიან...

სწორედ ასეთ დროსაა საჭირო თვით-მოქმედების გამოჩენა...

ჩვენი სამშობლო უზომოდ ისჯება, ჰკრება სიციცხლე მრავალჯათის ჩვენი ხალხისა, იბორკება მწერლობა, ხელოვნება, ვიწროვდება თეატრის ასპარეზი და... მიუხედავად ამისა, მინც დაწვრილებით არ ვიცით, ჩვენის ქვეყნის რომელ კუთხეს რა ესაპიროება, რა მოვლის ჩვენს ხალხს არა თუ ამ ახლო დროში, არამედ ცოტა უფრო შორეულშიც; რა გზით ვუბატონოთ თავსა ჩვენსა, ან შიშსა და მოუთქიქრებელ ნაბიჯს რა გზით ავაცდინოთ...

და თითქო ეს არ გვეყოფოდო, მოწინააღმდეგე მებრძოლმა სახელმწიფომ ლამის არის ხელ-ზეგ კარი დაგვიკრებს...

საჭიროა მოწვეულ იქნეს სრულიად საქართველოს —

ოქიანოვბა დე ბარჩიოს თიასტრაჟი

—კომიტეტი,რო-
მელსაც დაევილება მთელი ჩვენის ქვეყნის ყო-
ფა ცხოვრების შესწავლა: ყურადღება შიპქიოს
მიწათ-მეურნეობის, ეკარობა-მრეწველობის,
სწავლა-ვანათლების, თუ
სხვა კითხვებს და სათანადო აღვილას აცნ ი-
ბოს შესაფერი ზომების მისაღებად.

კრების მოწვევა უნდა ითავონ თბილის-
ქუთაისის საკრებულოებში თბილისში, რად-
გან მთელის საქართველოს გული—დედა
ქალაქი—თბილისია...

დრო საშუროა, დაყოვნება მიუტევე-
ბელი ცალდა იქნება!..

ძველი 25 ამ თვეს მთელ საქრ-სტი-
ამბავი ნო ქვეყნებში კიდე ერთხელ
განისმა ქრისტე იშვაო და მის სალიდებელი
სავალობელი აღაღლინეს ზეცად...

კაცობრიობის დიდი უმეტესობა—საქრის-
ტიანო ვერობას—აღიღებს მ-ცხოვრის ზონის,
ვითა-ცა კაცთა მსნელიის სსოვნას, და ამავე
დროს თითქმის მთელ დედა მიწისზურგზე
ადამ-ანთა წვა-დავიცს უშველებელი კოცონი
ამავე საქრისტიანო ქვეყნამ აავიზიოზა მაცხო-
ვრის სახელით...

ალარა ვაგონება, შეწყყარება, მოყვისის-
დანლობა.

სანს კაცობრიობას ჯერ კიდე ან მოვ
ლენია თვისი მხსნელი...

მაგრამ იგბ მოვა... მოვა, რომ საბოლოოდ
დასცეს ადამიანი ავან ადამიანის მმუსერა...

შეუძლებელია კაცობრიობის ს-უტეთსო
ნაწილის ეგოდენ საუაუნეთა წადვიწი უქმად
გაქრეს...

სიკდილი—სიკოცხლესა ჰჰო ს, თუ ძვე
ლია—ახალიც იქნება!..

ომის გამოცხადების ზირველ დიდან შა-
რიში სიფრანეთის თიავრობამ თეატრება და
ზოგაერთი კინემატოგრაფები დასურა და კინ-
ტერტების გამართვაც აკრძალა. ასეთ განკარგუ-
ლებას შედეგათ მოჰყვა რვას ათასი მსახიობის
უღუქმეზურთო და უსაქმოთ დასრენა. ის, ვინც
გუშინ ხაღის კრანობის მეფე იყო, დღეს,
ომის შემდეგ, ცხოვრებას ქენაში ეკდმთისრო-
და. მსახიობთა ამ გაჭირებულ მდგომარეობას
უურადლება მაქცია ზრესამ და ზოგაერთი: კა-
სეთამ თეატრების გასსნა მითისოვას. ზოგაერ-
თი გასეთი-კი თეატრების გასსნის წინააღმდეგა
იყო და ამ ნადაგზე ატყდა მთ შორის ზოღეკეკა.

თეატრების გასსნის წინააღმდეგ, ამხედრდა
ერგეს მინჯვენა ხელი ლეინკაყალა. იგი ერთ
გასეთში სწერდა:—როგორ, დღეს თქვენ გან-
დათ მთისმინთო მუსიკალური ჭიუნები; ნახათ
სიტიტულე და გვეურათ სუმრობის ვავრენა?...
ნუთუ წვენ ლოქაში უნდა ვისსდეთ მამან, რო-
დესც მძები და შვილება სანგრებში სეღან?...
იმ დროს, როდესც მით ურთა სმენს გაუბიდე-
ბი უკარგვს, წვენ წვენი ურთა სმენს სსკა და
სსვა სათამაშობით უნდა დავიტობთ? წვენ ბრი-
ღანტუში გასვეულ სსეულას ცქერა არ ვემარ-
თებს მამან, როდესც წვენი ამხანაგების სის-
სხლი იღვრება და ან როდესც ისინი ჭრილობათა
ტკივიდას-გან სულს ლევენო.

ერგემ თავის ამხანაგის ეს აზრო არ გაი-
სიარა. როგორც გაღმეგვემს ა. ლუნახანკეკი,
რომლის წერთადიანსც ამოვიღეთ ეს ცნობები;
ურგეს უმასსენას: ნუ თუ თქვენ არ შეიძღვათ
წარმოდგინთ თეატრი და კინეტრტი, თუ ანა
კრატულ ხსიათისა? ნუ თუ ფრანგულ ლა ტე-
რატურა-მა არ შეიძლება მთიანხოს ისეთი მიესეკი,
რომელიც ხაღის სულაერად გამამხენველები
იყოს! განა ზარია ხაღის დღევანდელ სულ-
ერ განწყობალების გამომხსტველ სიმღეუნებს ვერ
შექმნის?!

ზარიაში ზოგართება შიშობენ—თეატრს
რომ სრული თავისუფლება მიეცეთ, მამან, ვაი,
თუ ის ძველი გზით წავიდეს. მხოლოდ ზანუსსა
და ვერერას ეთაყვანოსო. დაიხადა აზრო: მიესეკის
ცნწურა დაენიშნოსო, მაგ წამ ბუგერის აზროთ
სვაობა სრულებით არ იმართებოდეს წარმოდგე-

ნები, ვადრე იმართებდეს და ზეესებუ ტრეზუ-
რს იყოს.

ერვეს აზრით—სამხედრო დროში სელაფენ-
ბის ზედმეტად მიხნევა და იმისი თქმა—სელაფ-
ენბა კართობა და ახლა კართობის დრო არააო,—
ნიშნავს შუხისადმი ბარბაროსულ გრძობათა
კამოთქმას.

ამ ომიანობის დროს საფრანგეთის პრესამ
მოიგონა 1871 წლის სათეატრო ცხოვრების
ამბებიც. როგორც ახლა, მაშინაც მათ სამშობლოს
საფრთხე ედგა. მიუხედავად ამისა, მაშინ
პარონის თეატრებში ომის პირველ ხანს ური-
ცხეი ხალხი დადიოდა. თეატრის დახურვის სა-
კითხი-ვი აღძრულა, მაგრამ ცნობილი კრიტიკოსი
სარსეს ამის წინააღმდეგ წასულა.

მაშინ სარსეს შემდეგი მოსაზრება წამო-
უყენებია: სათეატრო ინდუსტრია სასწრაფოებს
ურადგვ ხალხს. დღევანდელ დროს არაა სასურ-
ველი სოციალური ცხოვრების, რომელიმე ბორ-
ბლის შეჩერება. თუ მის თვით ცხოვრება შეაჩე-
რებს, ეს სულ სხვა საქმეა, ხოლო ჩვენ-კი
ცხოვრების დანერგვის საქმეს რაო უნდა ვეხმარ-
ებოდეთო.

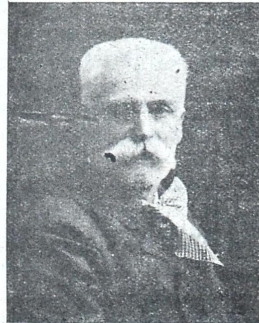
მოიგონეს სარსეს სხვა წერილებიც; რთ-
დესაც ის ფრანგთა სულის თავისებურებაზე
დაზარაობდა. სარსეს აღუნიშნავს ეს, რომ ფრან-
გებს შუქდიანთ სიდილში გაატარან ცხოვრე-
ბის საშინელი წამებიც კიო ფრანგთა ამ თავი-
სებურთაის თუ მიუცდებთ მხედველობაში, ადგი-
ლი განსაკუთრებით სიკვდილ-მისჯილ დამნაშავეთა
ისტორია, როდესაც ისინი ციხეში სსჯადის
მხედ ს წინ კომუდიანს თამაშობდენ. ფრანგს არ
შეუძლია არ იმხიარულოს, მის სულში რაღაც
მქეფიერავ, ვითარცა შამპინურ ღვინოში.

44 წელიწადი გავიდა, მაგრამ ფრანგებს
სულის ეს თვისება არ დაკარგვიათ. დღესაც მათ
სანგრებიდან ზიანინათების შმა გამოისისს.
ზარბაზნებისა და ტყევის მტკორნელუბის სუ-
სუნის დროს მოწინავე ზოხიდიებზე გამოდის
ქალი და იწუებს ერთ-ერთ ბაერადან რომანსი-
ბის მღერას.

დღეს რიგან თეატრის მოკლებული პარონის
საზოგადოება სინემატოგრაფებს ეტანება.
პარონში რაც კი გამართობელი დაწესებულებაა
დაა, საღიბთაა სავსე; საღის თაგის გართობა
უნდა და ამის ნებას არ აძლევენ.

გ. მებუკე

სახალხო მოღვაწენი

გიორგილ ვასილის ძე ჩარკვიანი

ბებღვითი სიტყვის მოღვაწე და ნაძალადევის სა-
ხალხო თეატრის ერთი დამფუძნებელია 40 წ
მოღვაწეობის შესრულების გამო.

სახლის გათავითნობიერებაში სშირად უფრო
მეტო მნიშვნელობა აქვს უხმურო, მაგრამ თათი-
მოქმედ, მოსაქმე კაცს, ვიდრე მხოლოდ სიტყ-
ვისანს. ერთი ასეთი მუშაკიანია გრ. ვ. ჩარ-
კვიანი, რომელიც 40 წ ჩვენის სახლის წინგ-
ლის საქმეს მხნედ ემსახურებდა და ემსახურე-
ბა, როგორც მწიფობაბაი, სხ ღხო თეატრის მუ-
შაკი და საზოგადო მოღვაწე.

წიგნების გამოცემლობა დაიწყო 1875-76
წლებში, მაშინ, როდესაც ქართული წიგნის ბა-
ზარი სულ არ იყო, მკითხველს სახილოთი კიბე-
დენ და თითოეული წიგნის გამომცემს
დადის თავგაზადადის მოთხოვნა. გრ. ჩარკვიანმა
სწორედ ასეთ დროს გამოიცა ბევრი შინაარსიანი
წიგნი—ჩვეუბას ტუქოსინა“ (სახალხი), „სურა-
მის ციხე“ „ნადემონა“ და მრ. სხ 78-იან
წლებში გასსნა წიგნი სავაგრო, სიადანაც საღაშა
სინათლის სხვიო იფიციბოდა, დაფუძნა სტამბა,
შემდეგ შეადგინა საუცხოო კედლის კაღენდარი
და სხ. 1897 წ. წაძალადეგში თავის სახლში
გამართა წარმოდგენა, რომლის შემოსავალი სამ-
რეულო სკოლის გასსნას დაუდო საფუძვლად და
მაღე სკოლაც გასსნა, 1898 წ. შეადგინა მუშა.
სელთსინათა ამხანავობა შემდეგ წარმოდგენების
სამართავად, რომელმაც დაიწყო სახალხო წარმოდ-
გენების მართვა. ასე გამოდგინა წარმოდგენებს

სენის მოქვარეთა თუ მისხიბთა დასმარებით 1910 წ. დაასრულა წარმოდგენების მმართველი საზოგადოება ნებადართულის წესდებით, რომელმაც მალე საკუთარი სთავტრო შენობა მოაწაფა, სადაც სახლსა წარმოდგენები სხვა და სხვა ენასუ იმართება.

გრ. ჩარკვიანი ხელან კვანუკერიის ხელისით ემსახურება ქართველი ხალხის წინსვლის საქმეს.

n n

ჯ ვ ა რ ა დ ი ნ გ ვ ა ზ ე

ე ბ უ ლ ო

ქაბუჯი ვიყავ ჯერ ისევ გრილი დილა იღვა ჩემის სიცოცხლისა. ყური ჩემი ჯერ ისევ მზიბლავ ზღაპრებს ისმენდა, თვალს არ ეზილა ბუნების საიდუმლოებამ, და ხელი არ შეხებოდა აკრძალულს.

მომხვდა მზის მწვავი სხივი. დადგა ჟამი გამზავრებისა, და გამზავრდი კიდეც... ვიარე, ვიარე და მივადექი ჯვარედინ გზას. უზარმაზარ ლოდზე, რომელიც საბატოი დარჯად დასდგომოდა მის, ამოვიკითხე წარწერა: *ამარჯვენი წახვალ, გაიქტებლა შენი ფაქიზი ყური: მზიბლავ ზღაპრების მაგიერ მოისმენ უშვერ სიტყვებს; მარცხნივ წახვალ, შეურაცკყოფ შენს წმიდა თვალს: იხილავ ზუნების სიტურფებს, მაგრამ მასთან ერთად ზიზღის ამწულელ სურათებსაც; პირდაპირ წახვალ, ხელს აცოღვინებ.*

მოვიკრიბე ძალა და გაულდექი პირდაპირ გზას... ბვერი ვიარე თუ ცოტა, შევხვდი მარგალიტის სიღამისის სულ ახალგაზდა ქალს, ოქროს თიანს და ფირუზ-თვლიანს. შევხვდე — შემომხვდა, ამაკანკალა — აიკანკალა; ვეღარ შევიძარგე თავი, გავშალე ხელეები მოსახვევად — გამიშალა:

— მიყვარხარ, უმანკო ქალწულო!

— შენი ბედი ვარ, მშვენიერო ქაბუჯო? ჩავიკარ გულში, ჩავიკონე ტუჩებში.

აღსრულდა: შესცოდა ხელმა, შევხრო აკრძალულს...

გვ. ხოსროვის

ქ ა რ თ ი ვ ე ლ გ ვ ა რ ა ლ ო ს ზ ა რ ი ლ ა უ ბ ი

(დასასრული. — იბ. „თ. და ც.“ № 42.)

მესამე თუ მეოთხე მანძილი იყო ქალაქი უეში. ამ ქალაქში, ერთ მუხიბოში, რომელსაც, ამბობენ, გუმბათი მთლად ოქროთი აქნს დახურულიო (ეუთიელი-კია, მართალია) და რომელიც ამინ-სულთანის ტკუთუბულიაო, რომ გული მოგეო სწარსეთს მუფთაიებისაო, დამარხულია მწარათ მასსუმი, ქალი ერთისი ამითის წმინდანისა. ამას გამო მთელი ქალაქი წმინდა ჯღვილად არის ჩათვლილი და „შატაია“, ე. ი. ვინც მოახწროს უფსო სოფელია თუ ქალაქელი, დევილი კაცი, ამ ქალაქში თავის შეფარებას, მაშინ ის უწინებლად, ხელშეუხებლად, ძალიან სწამთ ეს ჯღვილ სწარსულებს, ინგლისის ინჟინერებს (მიტევალებულს) მიუხიდებან ვეღას მხრედან ამ ჯღვილს. ანა ფხატკობათ ეს არის: მომაკვდიო ანკვეს იმასა ნაშთი მომართული იფოს ნათესავებს და მეგობრებს, სმშობლო მიწაწყალს და ანდერძს სტოვეს, რომ იქ წამსივრეთო. მერე რსითვის? იმისთვის, რომ იქ ოროდე დღე აქმნება იმ წმინდა მუხიბოში დასვენებული და მერე-კი გამოიტანეს და ქალაქ გრეთ; საზოგადო სასოფლიოსე დასაფლავებენ. ამასთანავე ხალხს ნამდვილად სჯერა, რომ ეს სალოტავი ბრძებს თვალებს უხიდეებს. მართლაც: ბრძანი საკმარისად ეტანებათ ამ ჯღვილს, თუმცა აქნ ისევ ბრძად დაეცემებიან.

ქალაქი მატარა: ძალიან და სწამლად მინგრეულ-მიხგრეული მკრამ ეს საზოგადო სახანსაბა: სწარსეთის ქალაქებისა; მხოლოდ ზოგა მერტად არის მინგრეული, ზოგა ნაკლებად. გამაყვირვა აქურმა ხილის სიდაფემ. ერთი ბაზმანი დეღვი, ეურძენი თუ ბრძველა დირს, ჩვეუბურის ფულით, კანკაიდან კანკა-ნახვერამდე. მატრამ არც საკვირველი უნდა იფოს, რადგან ხილი დიდძალი მოჰყავთ და ზოფხულობით ბევრი ხალხი მარტო ზადსუედ გამოადის. წვეულ ერთ ბადში, სწორედ მთებო იდგა ბრძველებისა.

მივე ექვსი კანკი და მომიტანეს ერთი ბათონი (შაჭის ბათონის ეტუვიან, თითქმის 14 გირფანქა იქნება) ლეღვი, ერთი ბათონი ბროწეული და ერთი ბათონი უფრქვი. მე ვიყვი, ჩემი ბიჭი და ერთიგ სხარელი. მე მხოლოდ ერთი ორთოდე ლეღვი შევჭამე. უფრქვის გემო გავუშინჯე და ერთი ბროწეული გამოვსუტე. ასევე მომიტან ჩემი ბიჭი, მაცრამ ის სხარელს რა გავსო სელი, — რა გინასავს, რას ეტებ, — განა ერთი მარცვლი უფრქვი, ან ერთი ლეღვი გავსო წამლად? განა მარცვლი ბროწეულისა გავლურად სელიდგან? მოდი-და ნუ მოიყვანენ ასე დიდძალ ხელს, მოდი-და ნუ გავაიფებენ! როგორც მართლი ჩვენში აუტოლებელ საქართველად არის ჩათვლილი და მისი ფასის ტრადიცი ისე უბრალოდ არ შეიძლება, ისე აქ ხილის ფასია.

უფრიდგან ქაშანამდე სამოსი არა შეგმთხვობა-რა; მხოლოდ ბაჭის მოყვინა ჩემხედ ამბავი, რომ სპანია (ასე ეძახის ვერძიველ კაცს) დიდი და სხელვანთქმული მეურნალობა და სხედ მანძილზედ ჩამოგნებოლით, შველას ქანალი, თვალბ-გაფუქებული ანუ სხვას ათას სენიანი ჩემსეგან მოქმურობდა. მე უველას უარი ვუთხარი და გამოუცხადე, რომ მე მეურნადი არა ვარ მეოქი, მაცრამ, როდესაც ერთი უარის შედეგ სხვა მანძილზედ იყო ამამსეზრეს, ბიჭის ვეითხე, რა ამბავია მეოქი? და ამან მი-ანსუსხ, — ხმა დაუფენიათ, რომ თქვენ დიდი ექვთი ბრანდებითო. მერე შენ ვერ მტყუი, რომ მე ექვთობისა არაფერი გამოვინა მეოქი? — მაცრს რად ვეტყუი. გიფო ხომ არა ვრო! თქვენ აიღეთ ერთი რამ — ათმბაქოს მტყერი, ან მი-წისა და მე თითონ ჩაუყური თვალში; ამით ხომ არაფერი გუტებათ და ჩვენ ფულებს გამოვინე-ბითო. მე, რასაკვირვება, ძალიან შეგტყუეს და შორს დაუშვარი, რომ მაცრისთანა არამხადობა — რამ გავიბედი და გიფოქრია, ჩემი ბიჭი აღარა ხარ მეოქი. მაცრამ ჩვენ ქარვასლაში 4-5 ტიფ-ტყელებიანი იყო და ამით-კი მივე სხ-საქმებელი და ქინქინა და გენას, რა მადლი-ერები იყვნენ ჩემი შთელი ის ცხა: არ იტ-დნენ, როგორ ესამოყვინებიათ.

ქაშანის ეუშვიდ დიდი ქალაქია, მაცრამ ესერ მინერეულ-მინერეული, სხლხი ძალიან ცარ-ჩვეით ღამეზას სხვა ადგილების მტხოვრებლებო-თნ. აქედ, როგორც უუშმა, არის ათასნაირი ქარხნები: აბრეშუმის საქლითა, ჩითოყლითის სხ-ქსოთი, უბრალი ჭურჭლისა, ფაფურისა, შუმი-სა და დსახითი ადგილები. ეს ის ქაშანია, სხ-იდგანდ ბრველად შემოუტანიათ საქართველო-

ში, ესრედ წოდებული, აქამნური ჭურჭელი, როგორც ეძახის კახეთში თიხის ჭურჭლებს, რომელსაც სხვიდან შუშის წყალი(?) (მილანქა-რი) აქვს წარმოული. მაცრამ ეს ქალაქი, როგორც უუში, მე სრულადდ არ მომიწონა და არც დირ-სია, რომ მას საქართველოსთვის გვეტნობ ბრ-ველად რამე სხალი ნივთი, რაც უნდა იგი უბ-რალიყო ფოფილიყო.

აქედგან ორი თუ სამი მანძილია სოფელ ეურუ“-მდე. ვერ ავიწერ იმის სამშენებურეს. ადგილი ძალიან მშადაია, როგორც თერძისი ცხაში ხარხარის გადასავალია, ისე ეს არის ისამანის ცხასედე. აქ, ამ მთებში, ჩამოხრბა-ლებს ერთი ზტრან სევი, როგორც ჩვენებური რუვი; ორჯელ ან სამჯერ მეტი თუ იქნება ანა-გის (ქიხეთშია) წყალზედ. ვაკე ადგილი ამ წყლისა სივანით თუ იქნება სულ სვამი ან ოთხი სავები, მეტი არა.

ამ წყლის ათლები ამ ტიტეველს მთებში და უდაბნოებში 8-9 ვერსტის სიგრძეზედ მის-დეუს მთის კალთებზედ შეიფილია, სელოფუ-რად გარნილი, ბაღები და სხნაგუა, კიბე-კიბე-ედ მიეთლებული, თითქოს ბაბილონის ისტო-რიული ბაღები ქტონათ სხეში ამის გამოთვის დროსაო. წყლის ბირადიან ორივე მთის კალთე-ზედ ათლებულია; ვსაქვთა, სხნაგო. სივანე ამ სხნაგს ექმნება 6-15 სავებამდე; ამდენსა-ვე სიგრძეს მისცემენ; მერე წყლის ბირადგან და ორავე გვერდებიდან ქვის ფორებს აუტებენ და ამ მიწას, ამ ფორებში მოქტეულს, მთლად გააგებებენ და მოქსნაგენ, მეოთხე ბირი ამ სხ-ნაგისა მიბტენილია მთის კალთაში. სხვას ამ ბირზედ ამოთვანენ ქვის ფორეს, ისე რომ ერთი არმანით ან არმან-ხახვარით იმ ძირის ნაწილზედ მადლა იდგეს. შეუფინენ მერე ფორებს, გადმოქმნიან შავი იმ მთას და მიწას გააყე-ბენ. ესერ ერთის ბირით მიბტენილია მთის კალთაში, ხოლო ეს ბირველი მადლას სდგას მიორებზედ ერთის არმანით ან არმან-ხახვარით. შამბენ ამას მესამე ნაწილს, მეოთხეს და მიკს დეუს ესე თითო ნამცენა სწორე მინდურები კი-ბე-კიბე-ედ. ასევე გაშენებული ბაღები, ასევე აშენებული თეთი სხვლებიც სულ თავში.

სახლები ორივე მხარზედ შეიფილია მთე-ბზედ ერთი მეორის წყმიდგან და შორადგან რომ უყურებს კაცი, ერთი რადდ მთლად კიბეს ქტავს. გასაქტურებელია სწორედ ის შრომა, რაც ამით მოუხმრებათ თავისის თვით-არსებო-ბისათვის. მე ჟერ ასეთი ადგილი არსად მინა-

სხეს არც საქართველოში, არც აქ, სხარსეთში და დარწმუნებული ვარ, თვით იმ განთქმულ შვეიცარიის ადგილებზე ვერ გადასწარებენ აქას. აქ განკუთვნილი სიღამაზისათვის ერთი ფრჩხილის დედანზე არა არას-რა გაკეთებული, მაგრამ შიდად ეს უდაბნო განის შრამის-მოყვარობის წყალობით ერთ მთლიან სიმშვენიერედ არის გადაქცეული.

სხარსელი კაცი ისეთი ბუნების პატრონია, რომ შრამის-მოყვარობა მისი და გამრჯელობა საიმიხოდ ვერ აქება; მაგრამ „ურუე“, რადგან ძლიან მძაღლი ადგილია, ჭკვიან და, სსხოვადოდ, ბუნებით ძლიან განიხივეა დანახენ ადგილებიდან და ამისთვის თვით იქაური მცხოვრებელი უფრო შრამის მოყვარეა და თავ-განწირულია.

სულ ერთი საათის გამოსული ვიქნებოდათ

ეურედგან, რომ ერთ სიცილს ჩანსინებდას თავის ქეჯავაში; ქეჯავას თანსწრობა დაჭკარტოდა და, ვახათ ერთბაშთ რადამდე იგროვდა და შეხივით დევე მიწასევე. მივესევეთ,—სეიადები გდმოცნინილიყუნენ თავიანთის ქეჯავებით და ერთი მათგანი რევეში მივთარვდა, კაი სახევერ საათი დაგებანდა ამო მისულდებრებამ და ქეჯავების რეგსედე მოყენამ და სამი მანძილის შემდეგ მივედი, როგორც იქნა, აღთქმის ქვეყანაში — იმწინაში. სოლო რაც შეეხება ისმანჯანს, ამს პერე მოგწერ. ესლა თან დავიდალე და თან რადეც გუხებანდე ვერა ვარ და რაც შეცდომები იყოს, მენ თითონ გაასწორე. მოკითხვა ნინოს და თქვენებს ვეუდას ერთბა ..

შენი ძმა*)

*) ამ წერილის დედანი გადაეცემა „ქართულ საისტ. და სელტ. საზოგადოებას“.

ს რ ე მ ლ ე ბ ი ს პ რ ი ა ლ ო ს ა ნ ი

(დამტკრეული პოემები)

(დასასრული. იხ. „თ. და ც.“ № 40, 41, 42)

26 ნოემბერი

გულნარა! ნუ თუ მოსაბეზრებელი არ არის შენი ცხოვრება: სამსახურში სიარული, იქ ნერვების აშლა, მერე სადილი, მერე რვეულების გასწორება, მერე დედასთან უმიზნო მასლათი, ადრე ძილი, ადრე ადგომა და ასე ყოველ დღე. ნუ თუ მოსაბეზრებელი არ არის? ნუ თუ უსიყვარულოდ და უსიზარულოდ უნდა დალიო შენი დღენი? და ეს ხომ ბუნების წინააღმდეგია? შენ სიყვარულისთვისა ხარ გაჩენილი და შენ კი სიყვარულსაც ასწეულზე .. გულნარა! იყო ერთი დამიანი, რომელსაც უყვარი, უყვარდი გავივებით, უყვარდი ღრმად, ისე კი არა როგორც საზოგადოთ უყვართ ხოლმე... არა! იმისი სიყვარული რაღაც ცელები და უცნაური იყო: ის შემოგციტავებდა თვალეში, ის შემოგყვებდა უკვდავ სიტყვებს და... იყო კმაყოფილი! შენ როცა იმისთან არ იყავი, ის მინც ვიახლოვდებოდა, შენ ჯერ არ არსებობდი, მაგრამ ის უკვე გიცნობდა და იყო კმაყოფილი! ის შენზედ ლოცულობდა, შენზედ იბრუნებდა სულს, ის შენ სამაგიეროს არ გთხოვდა, გულნარა. ის შენ არა გთხოვდა, რომ სიყვარულზე სიყვარულით გეპასუხა, აღერსზე — ალესით, მაგრამ შენ შეიყვარე ის გულნარა! შეიყვარე, არა ისე, როგორც საზოგადოთ უყვართ ხოლმე... არა!

შენ შეურაცკავი იმისი გრძნობა; შენ ფეხთ ჩაივდე იმისი ოცნების ჯეჯიმი და სჯიჯინი შენის ალიტინებულ კბილებით... შენ შეიყვარე ის გულნარა, არა ისე, როგორც საზოგადოთ უყვართ ხოლმე .. არა! შენ შეიყვარე —საზიზღრად, ტლანქად და უხეშად... გულნარა! გულნარა! ნუ თუ მოსაბეზრებელი არ არის ასეთი ცხოვრება: სამსახურში სიარული, იქ ნერვების აშლა, მერე სადილი, მერე რვეულების გასწორება, მერე გართობა უხუცეს დედისთან, ადრე ძილი, ადრე ადგომა და სხვა და სხვა და სხვა... ყოველ კისმარე დღე კი სულ ერთსახეობა, ერთადიგივეობა და ერთფერობა. ნუ თუ მოსაბეზრებელი არ არის გულნარა! ნუ თუ ისე უნდა ჩაკვდე, რომ შენს დაყოლილ სულს წმინდა სიყვარული არ ეღირსოს? ნუ თუ ავრე უნდა დამყავდე უმუშაოთ და უსიყვარულოდ. და უსიყვარულოდ ხომ თვით სიძულელიც არ არსებობს? გულნარა! გულნარა! ნუ თუ? ნუ თუ?

27 ნოემბერი

ელლე! ვის არა ვეითხე, რამდენ კრიტიკოს და მეცნიერს არ გაუზიარე ეს ჩემი აზრი და ვერც ერთმა ვერ ამხსნა, იქნება შენ მაინც გამაგებინო, შენ ჩემო კარგო, და ერთად-ერთო საყვარელო ელლე! აი საქმე რა შო: გამაგებინე გეთაყვა: რად მიყვარს შენი ტანის სურნელებე? რატომ ზღებე,

რომ, როცა შენ ჩემთანა ხარ და ვერნასე შენი ტანის კობტა სურნელებას—აუარე-ბელ ოდენსა და ბალანდებს ვქმნი და როცა მშორდები, მაშინ კი — არც ერთს! რად ხდებდასე, რად? ვის არა ვკითხე, ჩემო კარგო, რამდენ კრიტიკოსს და მეცნიერს არ გაუზიარე ეს ჩემი აზრი, მაგრამ ვერც ერთმა ვერ მიხინა, იქნება შენ მინც გამაგებინო, შენ ჩემო ლამაზო, და ერთად ერთო საყვარელო ვლემ?

28 ნომებერი

ნინუცი! შენ უკვე 32 წლისა ხარ, მე კი ჯერ 19-ისა. შენ რამდენიმე სატრფო გყალიბა, როგორც ამბობენ; ჩემს ტუჩებს კი დღეი ჩემის გარდა ჯერ არავინ მიპკარებია, ნუ, ნუ მიახლოვდები, ჩვენ ხომ შეუფერებელნი ვართ? ნუ, ნუ მაწვდი მაგ გაშლილ ყვავილს გულზედ დასაბნეველ, რომელიც სხვაგან გაშლილა და ჩემს მკერდზე კი უნდა დაქტყეს... მე კი გულზე დასაბნეველ ახალგაზდა ყვავილი მინდა, გესმის, ისეთი ქორფა და კოკობი ყვავილი, რომ ჩემს მკერდზე გაფურჩქნ-გაიშალოს... დაიხსომე: ავარდი სიყვარულისა დასქტება, მაგრამ სიყვარული კი ვარდს ყოველთვის მოისხამს...

29 ნომებერი

ლილი! რატომ არ გესმის, ერთად ერთი ჩემი ბედნიერება ის არის, რომ შენ ფრჩხილებსა ვსრუტავ. და მგონი ამას შენც ძალიან კარგადა გრძნობ, მაგრამ ავადმყოფური ამპარტანობა გაჩუმებს, მაშინ რა გავქვს ფრჩხილები ყოველთვის სუფთა და სპეტაკი? იქნება სთქვა: ეს იზიტომ, რომ პეტელას ფრთისგან გამოქანდაკებულ კალმის დანით ვილაზათებო; სიცრუეა. უცხოის კი ჰგონია, თითქოს შენს თითებში ფრჩხილების მაგიერად ზამბახის ფოთლები ეწყოს. და მგონი ამას შენი მეგობარი ქალებიც კარგაით გრძნობენ, რადგან უკანასკნელ სხლამაზე იმათაც ფრჩხილები შენსავითა ჰქონდათ ასადაფებული... როცა ხელს ვართმევდი, თითები ისე ხელოვნურად აათამაშეს, რომ მე მაშინათვე ვიგრძენი... ო, ეს ქალები! ქალები! არა, სწორეთა სთქვი, ხომ არაფერი ვითქვამს იმათვის ჩემი აღურსის შესახებ შენს ფრჩხილებთან... მაგრამ სცდებიან, ღმერთმანი სცდებიან, ჩემი ტუჩი იმათ ფრჩხილებს არასოდეს არ შეეცება, და თუ შეეხო, ისეარასოდეს არ მოეწუწუნი როგორც შენს ფრჩხილებს ვეღერსები ხოლმე. დედლა არ მომიკვდება!

30 ნომებერი

ტასიკო! 33მ, სიყვარული არ იცილი ერთი მხრით მართალი ხარ: სასოვალთო სიყვარული (და განსაკუთრებით ვაჟის სიყვარული) ის მარგალიტია, რომელიც სუნთქვით (და განსაკუთრებით კი ქალის სუნთქვით) იორთქლება. 33მ... სიყვარული არ იციო, ერთი მხრით მართალი ხარ: სიყვარული რომ მცოდნოდა, განა შენ შეგიყვარებდი!

1 დეკემბერი

ნატა! შემიყვარე... შემიყვარე... და მთელ ჩემს პოეზიას, მთელ ჩემს ახალგაზღობას ფეხქვეშ მოგართმევ საგანგებო მაზათ... ახ, რომ იცოდე, თუ რა კარგი ხარ, ღმერთს გვეფიცები შენი სევდებ შენ თვითონვე შეგშურებოდა; შენში მშუშხარბაც კი მშენიერდება, ნატა! მართალია, ლამაზი ქალი მთლად ვერ დარდილივს ლამაზ ქალს, მაგრამ მაინც გყავს შეტოქე! და... ეს მტერი შენა ხარ, ნატა, შენა!.. და ვფიქრობ და ბედნიერი უნდა იყოს ის ფილაქანი, რომელსაც შენი ქოშები ეცება! მთვარეს ამოსვლა რომ უნდა ნებათთვის შენა გთხოვს ხოლმე, ნატა! შემიყვარე! შემიყვარე! შემიყვარე! მე, როგორც მზე, ისე დაგდევ უკან და შენ კი, როგორც ჩრდილი-- მიფრთხი, მშორდები. ნუ, ნუ იქნება ასე. შემიბრალებ, შემიბრალებ, ნატა... შენს ფრთეთა ქვეშე დამამლე, ნატა! შენ სარკე ხარ--მთელი მსოფლიოს სარკე--და შენს სარკეში რომ ვიხედები, მხოლოდ მაშინ ვრწმუნდები ჩემს კაცად-კაცობაში, მხოლოდ მაშინ ვრწმუნდები ჩემს პოეტობაში, შემიყვარე ნატა, შემიყვარე .. შენ ჩემთვისა ხარ შექმნილ-დაბადებული. გესმის, მხოლოდ ჩემთვის .. შენ ისეთი უტოდველი ხარ, როგორც ფოთოლთა შრიანი, ისეთი გულ-წრფელი-- ვინ იღილა; და ისეთი უმანკო ვით მთის ტალახი; შემიყვარე ნატა, შემიყვარე და მთელ ჩემს პოეზიას, მთელ ჩემს ახალგაზღობას ფეხქვეშ დაგინარცხებ. შენი სიტყვა კანონი იქნება ჩემთვის, ვინ შეგიყვარებს ჩემსავით, ვინ? ვინ? არავინ: ისეთი ღიღებულაა ჩემი სიყვარული ისეთი კობტა და კარგი, რომ შეუძლებელია არ შემიყვარო, შემიყვარე, ნატა; შემიყვარე, ჩემი სიყვარული ისე იზრდება, ვით ჰანგი მუსიკისა; ჩემი სიყვარული ისე თანდათანობით ვითარდება, ვით დარდი უღარდელ პატარძლისა, მაგალითად: დღეს მე შენ მიყვარხარ გულმინდელზე მეტად, და დღეს მე შენ მიყვარხარ--ხვდინდელზე ნაკლებ... გესმის? შემიყვარე, ნატა! შემიყვარე, შემიყვარე! შემი...ყვ...არე! შე ..

ი. გრიშაშვილი

იუზა ზარდალიშვილი
ელგარის («მეფე ლირია») როლში

ზ ლ მ ა

ლა მ ი თ

ზღვას ეძინა... მყუდრო ცის ქვეშ სარკესავით კრილობდა, ზუქ-ნატრეცი მთვარის სახე ღრუბლის კოშკში ტიალებდა... ჩვეულ ფიქრით მოწყენილი მეტ მათ შორის ეყალიბებოდა, უმწეობის სასტიკ განცლით მიმჭრალ სახილს ვიალებდი ..

დ ღ ი ს ი თ

ზღვას ეღვიძა... ლურჯ ტალღებზე სისინებდა სიო წყნარი, ქველი ქველზე ირხვოდა, იზღებოდა ხმა ნარნაი... შორის მიმავალ მტურავ ზომილს ალალებდა ლალი ქარი, თან მისდევდა ფიქრი ჩემი, ამაყი და ფრთამელგარი...

ანგელოსთა აჯანყება

ახალი პოემა ი. მკვლერიშვილისა

როგორც თ. დ. ც. 41 №-ში ვკვირდებდები, ახლაცაა მგოსანმა იოსებ მკვლერიშვილმა დასწერა ახალი ორიგინალური პოემა „ანგელოსთა აჯანყება“ და არა „ახალი დმურთები“, როგორც ჩვენ გგმობდა გამოცხადებულა. აქ მოგვყავს ამ პოემის მოკლე შინაარსი:

ზრდავლ ზეცათა ზევით ბრწყინვალეებს ტახტი მსოფლიოს შიშველებდა. მის ქვემოთ დასტურდნენ მრავალი ცთომილი, ვარსკვლავი და მათ შორის „ფიქრთა ღრუბლებით მოცული“ დედამიწა თავისი სვედიანად მდუმარე მთვარით. ცაღმომხვერდნენ დმურთი ქვეყნიერებს. ანგელოსნი დიდებას უკვლობენ დმურთს, ხოლო ძირს დედამიწაზე მძა მძახე აღმართულა და ბოროტებას გამოეხვეტი. ჩამოტყვევდა დმურთი სჯევენიერო ზარსა და მოუხმობს უკვლად ანგელოსს. ანგელოსები შემოესევან და დმურთი შიშვერთავს მათ: „დედამიწაზე ჩემვან შექმნილად იდამიანის გულში ბოროტებას გამოეხვეტი, ცაფრინდით და კაცის გულიდან აღმოფხვრით ეს ბოროტება“. ანგელოსნი მიფრინდნენ მიწაზე. გადოდნენ სჯევენი და ბოროტებას ბოროტებას უმატებოდა, ანგელოსთა ცდა უქმნად რჩებოდა, რადგანც დმურთს აღმიახის კაცინადანევი ისეთი რამ ჩაეღო კაცის გულში, რა ვერასთერია აღმოფხვრებოდა იგი. მოთმინებას გამოეხვეტი

მთავარანგელოსთა მიქელ გაბრეელმა შეიქმნა ფრთები, ავიდა სულ მალა, მალა, ჩაჭებრა მძლავრად სჯევერს და შემოუარა დედამიწას კარგეში. დაუშო მტკვრის მარჯვენა ნაპირს, ჩამოდიდა ნაპრალზე მცხეთის ქვევით და კიდევ ჩაჭებრა სჯევერს. მოაქუნდნენ უკვლად ანგელოსნი მათ. მიქელ გაბრეელმა მწუხარებით გაუნდა თვის უმცროსთ, რომ აღმიახის გულისად ბოროტი ვერ აღმოფხვრება, რადგან დმურთს თან დაუყოლებია უკუნრებელი ბოროტება. უმცროსთა ანგელოსებმა ეს შესიხვლეს მიქელ გაბრეელს. ბოლოს გადასწვეტიეს დმურთისთვის სჯეველურით მიემართათ; ამ დროს გაიბოცა და მასთან განდასტანა, რომელმაც განაცხადა. მეც თქვითან ვეაუვ ერთ დროს და დმურთმა გადმომაგლო სცვიდან, რადგანც უთხარა აღმიახის უკვლადმართად ქქმნიო. განუმარტა კიდევ, რისთვის შექმნა აღმიახი დმურთმა ისეთი, როგორც არის და ბოლოს გასწავიე დმურთთან ამბოხით. სწინელი ბრძოლა მოჭნა: დაბნეულად, ვარსკვლავი ვარსკვლავს დაეჯახა, ცთომილი ცთომილს, აირა ეგვლავურთ ერთმანეთში და ბოლოს გამოირკვა შეამოსეთა გამარჯვება. დამშვიდად უკვლად. გამოაწვედა მსე, გამოაწვდა ტახტიც, რომელსეც სტანს იჭადა. აბელოსთა გუნდას ქებას უკვლობდა, ხოლო ძირს, ბედსეუ დედამიწაზე, მძა ისევე მძახე მიდიდად ხმადამოხვეტი და ისევე ის ბოროტებას ქნდებოდა, რაც ძველად.

ეს არის მოკლე შინაარსი ლექსად დაწერილ თხზულების.

სწორედ ამ სთაურთ (ანგელოსთა აჯანყება) ამ დღეებში გამოქვდა სოფრანკოთში ანატოლ ფრანსისგანგანგან. ფრანგულად მტოდნენ ამბობენ, სსუვეტი ორივე ნაწარმოების ერთიაო.

ძარბაველი. რას ეძებ, მეფე-ბატონო? რა დაგკარგვია?
პირველი. ეძებ ჩემს საქართველოს, ჩემს მამულს;
 ეძებ ქართველს!!

ქართველი დედის სევდა

ჯოჯოხეთსა ჰგავს ჩემი ქვეყანა,—
 ბუნებით ტურფა, შვენებით სრული,
 ძღვევით დაჰკივის თავზე სატანა,
 და მშობელ მიწას ატყვია წყალული...

იქ, როგორც ტანჯვის შავი გოლგოთა,
 შავის ციხისა მოსჩანს კედელი...
 გამქრალა სხივი წარსულთა დროთა,
 და ბოჩილს სტედავს ტანჯვის მქედელი.
 ვინ არის იგი? ვინ არის ავი?
 ჩემს სამშობლოში რა დაუკარგავს?
 ჰაი! რამდენსა შეუკრა მკლავი,
 და კიდევ რამდენ ეკალსა დარგავს!
 — ამ ეკალ ნარზე შენ ივლი, შვილო,
 ჩემო ქართველო, ჩემო პატარა;
 გზას შეგიკრავენ, ნუგეშო ტუბილო,
 გადმოგდინდება ცრემლი ანკარა.

მაშინ მწუხარე, თალხით მოსილი,
 მოვალ შენთანა, შენთან ვიქნები,
 მაგრამ თუ გნახე შენ ქედმოხრილი,
 ქვეყნის ღუშმანთან შენათვისები,
 ზიზღით აუავსებ შენთვის ამ გულსა,
 გვერდს გაგიგმირავ ლაჩარს მახელითა,
 აღარც შეგიხვევ მომაკვდავ წყალულსა,
 და სევას მოუხმოვ მეღვარ ძახილით...

მაშ მამულისთვის გიძგერდეს გული,
 თვალს ნუ ავიხვევს ფლიდი სატანა,—
 შენგან ხსნას ელის მოძმე ტანჯული,
 შენი სამშობლო, შენი ქვეყანა!..

დარია ახვლედიანი

ს ი ნ ა თ ლ ე
ნაწილი მეორე

მოქმედება მისამებ

სურათი მეშვიდე

(დასასრული.—იხ. „თ. და ც.“ № 36,—41)

უკანა სცენაზე მიუვლი კლდე, კლდეზე რკინის კოშკი. კოშკის გარეშეშო დაბალი გალავანი. კოშკის კარები ფოლადის დიდი კლიტით არის დაკეტილი. კოშკს სალტები არტყია. წინა სცენაზე მარჯვნივ და მარცხნივ ბუჩქნარია, აქა-იქ დიდი ლოდები ჰყრია. კოშკის უკანა მხრიდან მოისმის ბრძოლის ზუზუნნი და ხმაურობა. ზოგჯერ ჰქუხს, ცა მოღრუბლულა და სცენაზე ნაკლები სინათლეა, ანუ-მარე თითქმის ბურუსითაა მოკული. **მომკამში** აქედ-იქით გარბი-გამობობიან. ერთობ გამაოურკვეველი ხმაურობაა, ზოგჯერ გაისმის გამარჯვების სიმღერა, ხან კიენა, ზოგჯერ თითქო კლდე ჩამოინგრა და რახრახით ქვევით დაეშვაო. შემოდინა **პირველი** და **მეორე** გლეხები, თან მოსდევენ ორიოდ მეომარნი, მთ ახლოს კულისებში მოსჩანს რაზმი, ეს მაშეული ჯარია.

პირველი გლეხი. გამარჯვების ხმა ის-მის... ნეტა როგორაა საქმე?

მეორე გლეხი. ჩვენებს წყარომდის მიულწევითა, ზემოდ თითქმის კოშკის ძირში რომ ჩამოდის... ქაჯთა რაზმი იმ წყაროთი სარგებლობდა... ახლა უწყლოდ ამოსწყდებოიან. :

პირვ. გლ. სწორედ გითხრა, ძამიაე, ძაან წინამძლოლი კი აღმოგვიჩნდა... ჯეე-ლია, მაგრამ ნამდვილი ვეფხვია!.. არც შიში, არც მორიდება.. ვერც ისარი და ვერც უშუ-ბი ვერას ავენებს... ახლა რა გონიერად იქ-ცეპე...

მსახიობი ალ. უალაბეგიშვილი
 შარკი შ. ქაქაძისა

მეორე გლ. მართლადაც სისწაულს ახდენს... როგორ დააწყო რაზემები, როგორ ყველას გაუნაწილა და აუხსნასაქმე. . კაცო, ისე იქცევა, თითქოს არა ერთი ომი გამოუცლია და გამოუელია. ხელად გზას ამოარჩევს... ისე დაგარბევს, გგონია ყველა ლოდი და ქვა შესწავლილი აქვსო!..

პირვ. გლ. რა გინდა, აღამიანო, მაგ ქაჯებს კი თავზარი დასცა... ნახე. დილით მთელი ხროვა კლდეზე დაგორა... საშინელება კი იყო!... მკვდრებიც კი საზარელნი იყვნენ!..

მეორე გლ. (მოჭკალებს ხელს, განსეკაყვანს) აღამიანო! ძან ჭკვიანია ე ჩვენი წინამძღოლი, ძან მძლავრი ხსიათი აქვს... ყველა მისი მორჩილი მონაა... თაყვანსასცემენ, ღმერთსავით აღიღებენ...

პირვ. გლ. მერე ღირსი არ არის თუ?.. მართლადაც თაყვან-საცემია.. ვნაცვალე მის მარჯვენას, ერთი კი მიბრძანოს და სიცოცხლეს არ დაგზოვავ.. ბევრი ვეხვეწე, მეც თან გამოგყვები-მეთქი... არა ჰქნა... „შენ შენი რაზმით ტყეში იყავიო, დადგება დრო შეგატყობინებ და მაშინ ევევით მტერსაო“!.. გული დამიღონდა, მოთმინება აღარა მაქვს... (ასმის კაჟინა, ეტუაბა იფაში მიატანეს) იქ გახურებული ბრძოლა, ჩვენ კი აქ უცდით... დალოცვილი, ბარემ გვიბრძანება და ჩვენც აქედ მხრიდან ევევმოდით...

მეორე გლ. თავად კარგად იცის, აღბად აგრევა საკირო... მაგრამ მე მიანც მეშინიან... ვი თუ?.. აღამიანო, დიდება, ძალა, ბატონობა რყენის აღამიანს.. ვი თუ ისევე ის ღლე დავადგეს?..

პირვ. გლ. რაო? კიდევ შენსას გაიძახი?..
მეორე გლ. ამოდენა მსხვერპლი შევსწირეთ და თუ ერთი მტარვალის მაგიერ მორეს მივიღებთ, რად მიინდა ე შენი შანდალი, ეს შენი გამარჯვება?.. მრწამს არსენა გაიმარჯვებს, კოშკს დაანგრევს, შანდალს ხელში ჩაივდებს.. მერე? მაგ ძლიერ აღამიანს სინათლის ძალაც რომ შეემატება, ვინ აღუდგება წინ? რას ჰფიქრობ, რა ღლე დავადგება?.. ვინ რას გაუბედავს?..

პირვ. გლ. სწორედ გითხრა მაგისთანა

აღამიანს ღიდის სიამოვნებით დავემორჩილებო... მაგრამ... (მარჯვენე გამოწნდება მოხუცი შეწისქვილე, ჰატარა ბადღს მოჭყაუს. შარველი და მეორე გლეხი მისკენ გაშეშრებაან) ბიძია, შენ აქ რა გინდა?.. თითქოს წინამძღოლთან იყავი?.. ხომ არა მოხდა რა?.. ლენები ხომ უკან არ აქციეს?..

მეორე გლ. რა ვიცი, სულ კი გამარჯვების ხმა მოგველოდა... (ასმის გამარჯვების კაჟინა) აგერ კიდევ... ეს ჩვენების გამარჯვებაა...

მომხუცი მეწისქვე. ამობოქრებულ ზღვას ვერავინ დააცხრობს და უკან ვერავინ დაახვეინებს ტალღას, თუ თვითონ არ დაცხრა და არ დაიხია... ხალხი იგივე უძლეველი ზღვაა თუ კი ერთსულოვანი და თავგანწირულია... შეკრულს ცოცხს ვერ გასტეგ, თითო წეკბულას კი ადვილად გადაამტეგ ევ.. მა გამარჯვება ჩვენია, სადაც არის სინათლის შუქი მოგვეფინება... მაგრამ ქაბუკი!.. ვაი, შევილო, ჩემო სულო და გულო!..

პირვ. გლ. ვის დასტირი, ბიძია?..

მეორე გლ. ბიძია, ვეშინის... ნუ თუ მართალს ლაპარაკობენ, ვითომ ჩვენს წინამძღოლს ხიფათი მოეღისო?..

პირვ. გლ. თუ კი იმას შეემთხვევა რამე, სულაც არ გვინდა გამარჯვება... ბიძია, სთქვი, გეცოდინება...

მომხუცი მეწისქვე. ლოშს კრავის გული ჩაუღეს... ლომი ევევთა ვეშაპს, დაანგრიო კლდე... მაშამ შეიღს გული გაუპო, განათლდა მთელი ქვეყანა!.. ეხ, ძლიერია განგება!..

პირვ. გლ. რას ამბობ, ბიძია?.. რატო ისე ლაპარაკობ?

მესამე გლ. (გამბრბის. შარველი) აბა უხმე შენს რაზმს და წამომყევით... წინამძღოლი გიბარებს... (მეორე გლეხს) შენ მარჯვნივ გაიქე, ქვეით ხვეში რომ რაზმია დამალული, სწრაფლ აქ მოიყვანე... ჩქარა!.. ავთანდილმა ქაჯთა რაზმს თავისი ჯარი მიაშველა.. გახურებული ბრძოლა!..

პირვ. გლ. (მიბრუნდება მარცხნივ) აბა, ბიქობო, წავიდეთ! (მადის)

მეს. გლ. შენ არ მოდიხარ?... წინამძღოლი გკითხულობდა...

მობუცი მეწისქვე მოვალ, მოვალ ჯერ ჩემი დრო არ დამდგარა... უთხარი წინამძღოლს, დროზედ განდებდათქო. **(მესამე გლეხი** გაფა მარტნივ, **მეორე**—მარჯვნივ. მოსხუბი შეწისქველუ ქეახუდ ჩამოჯდება. ბაღდს) შენ წადი ახლა, შვილო... აქ საშიშია... მე თავად მივაგნებ ადვოსს (ბაღდი გაფა. ოღნავ დაბნულდება, გაიფეკებს... გაოჩნდება სხიფოსანი, ბრწყინვაჯე შექი ადგას)

სხიფოსანი, ხომ გემის, მობუცი, ჩემი ხმა?.. გახსოვდეს: „მამამ შეიღს გული ჯ პო, განათდა მთელი ქვეყანა“... უმანკო სისხლი, მსხვერპლია საქირო!...

მობ. მეწისქვე (მუხლზე დაქცემა) შენ დიდებულო... შენ, შენ უკეთილესო... ცოდვია!... გამანთავისუფლე... ამაციდინე მე... ვერ შევძლებ!...

სხივ, განგებას წინ ვერ აღუდგები... შენს გულში დაგუბებული ტანჯულთა ცრემლი განბანს დანთხელი სისხლს... აღსრულდეს განგების ბრძანება... წადი, წადი და გახსოვდეს: მსხვერპლი უმანკო, მსხვერპლია საქირო!, (დაბნულდება სხიფოსანი გაქრება. შეწისქველუ მიდის. პრძოღის სმუარება მატუ ლაბს, თითქოს სხლოვდება. მარჯვნივ გამოდიან ავთანდილი, თან ასღავს სსხლოუხუცესი და ამაღა)

ავთანდილი, სახლოუხუცესო, ვერ იქნა ვერ იპოვეთ გლახაკი მესტერივ?... სად ჯანაბას გადაიკარგა?... ექვი მქონდა ყოველთვის... იმიტომ გიბრძანე თვალყური ადევნეთ მეთქი... გვიღალატა, გვიღალატა!... რა დროს გაგვანება თავი?..

სახლოუხუცესი, დიდებულო, ისე სწრაფად გაქრა, თითქოს მოჩვენება იყოს... ღალატისა კი რა მოგახსენო... არა მგონია... ჰმეამბოხეთა შორის არა სჩანს, არც არავის უნახავს...

ავთ, ვერც მისი მეომრები აღმოჩნდნენ ხერიანები... გაუწრთენელ ბრბოსაც კი ვერ უმაგრდებიან...

სახლოუ, ბრბოს კარგი მეთური ჰყავს, პირდაპირ სასწაულს ახდენს...

ავთ, მალე მოუვია შენი გული... რაღასა დგებარ, წადი ჰოუხარე თავი გუშინდელს შონა სმოჩილბა გამოუცხადე... მაინც ყველგან ღალატია, შენც ხომ სხვაზე ნაკლები არა

ხარ... (ამაღას) ან თქვენ რას უტლით?... მერ მე გვიანდა იქნება... ნუ გცხენით... წადით, მომშორდით!... თქვენი თვალები ღალატის სარკეა!..

სახლოუხ, ნუ შეურაცხყოფ შენს ერთგულს მონებს... შენთან ეცოცხლობდით, შენ გეშახურებოდით, თუ სიკვდილია—შენთანვე მოვეკვდებით!.. (შემობრბას პირველი კარისკად)

პირ. კარის კაცი, დიდებულო შეფე, უკანა მხარის ვალავანი მტერმა დაიპყრო... ჩვენი რაზმი უკან იხვეს, ვერასა ხდება, მემამბოხეთა რიცხვია რებელია... ზვირთზე ზვირთი როდის, თი შეჩერება შეუძლებელია... თი ნიაღვარი, წალეკავენ ყოველსიფერს...

ავთანდილი შიშისაგან თვალები აგქრელებია... ბუხი სპილოდ გეჩვენება... ენა ამოსაგლეჯი გაქვს და ამოგაგლეჯ კიდეც... უგუნურებო!... ბევრიც რომ ეცაღოს ბრბო, მთლად რომ გასწყვიტოს ჩემი ჯარი, მაინც რკინის კოშკს ვერას ანებებს... ახალი ჯარის შეგროვება ადვილია. კოშკის დანგრევა კი შეუძლებელი... გასწი, უბრძანე ჩემს მაგიერ სპასლარს—მთლად ჩააღას ჯარი და ბრბო უკან აქციოს... (პირველი კარასკადი გაფა. შემობრბის მეორე კარისკად).

ავთანდილი, შენ რაღას იტყვი... კრინტი, ხმა მათი გამარჯვებისა არ იყოს, თორემ დასწყველი დღეს შენის დაბადებისას...

მეორე კარ. კაცი, მეფე, თავს უშეველე!... აქედ მოდის ძლიერი რაზმი მტრისა სადაცაა მოგვადგებიან...

ავთანდილი, დარაჯები რაღას შერგობოდნენ, რატომ დროზე არ შეგვაცყობინებს...

მეორე კარ. კაცი, დარაჯებმა გვიღალატეს...

ავთანდილი, ისევე ღალატი?... სად მოვძებნო ამოდენი საღრჩობელა?..

სახლოუხ, მეფე, ავჭარდით... საშიშია?..

(სწრაფად გაჯდენ. ცოტა ხნის შემდეგ გაშოჯა მეორე ელქი თაფის რახშით)

მეორე გლეხი, აბა, მომყვით... შეუდგეთ კლდეს, ჩვენ აქედან უნდა ვეკვენთ...

აზობდებიან კლდეზე, სოცნი ძირს გორდებიან, უმწაფესობას ცაღაყანს მიუხალოვდება. ბრძოლის სმაურობას და კოჲინას ასლოვდება მარტსნიე, ცაღაყანს და კოშკის შუა გამონღებთან ქაჯთას შუჲის შეომარნი. მათ მისლდეენ ბრძოლათ არსენს და მისი რაზმი, არსენას ვეერდით მისჲედი შეწისქედე, ამოდებუდი ხანჯლით. არსენას რაზმი იმარჯეებს. ამ დრას შეორე გლეხის მასეუდი რაზმი დეტემა კოჲინათ ქაჯთას შეჲის შეომარებს. სრული გამარჯეება. ხაღხი ეტემა კომჲის კარებს, ურტეჲეენ მასეილით, ლოდებით, მაგრამ ვერას ხდებან, ეერიილით. ხაღხტ კლდე მისწედა და რასრასით ქეეით დეჲეჲა... კოშკი უგებედეა).

მოსჲუცი მეწისქე. ვერას ვახლებით (ხაღხის შეჩერდება) შვილო, არსენა .. შიმიყეანე ფოლადის კლიტესთან, მინდა შეეგებო ხელით... (არსენას მიჲეჲეჲე, რა წამს მიუახლოვდებან, მის შეწისქედე დეჲეჲეჲეს არსენას გულში ხანჯლს, შეჲეჲედეებს) ვაიმე შვილო!.. (არსენა ჲერ მიეჲედნობა კლიტეს, შემდეგ მაწახე დეტემა, კვდება. საშინლად დეჲეჲეჲეს, გაეიდეჲა, თითქოს შეხის ჩამოყარდაო. კოშკი ორად გაიყო და კედლები აქედ-იქით გადაინტრა. ბრჲეინჲედე დანათდა. მადლობე კოშკის ადგილას გამონდა სიფოსანი ხელში ანოებუდი ოქრის შანდადი უჲეირაჲეს, თან ასღაყან ფერებო)

მოსჲუცი მეწისქე. გიხილე, გიხილე დიდებულო!.. ვიხილე სინაილე და გამარჯეება!.. აღსრულდა ნება შენი!.. ვაიმე, შვილო, არსენა!.. (წაიქეეჲა, დეჲეჲეჲეჲობა არსენას. კვდება ხაღხი უტბად გაშტერდება. შერე იგრაიდეებს: ჲეჲაშა, ჲეჲეჲეჲეჲის სინაიდეჲს, ჲეჲეჲეჲის თავისუფლებას! ეჲეჲა გაიწეჲეს, მრავალი სელი წაჲეოტინება ოქრის შანდალს. ხაღხი ჩაიგდებს შანდალს ხელში, მაგრამ გარჲეეეით კი არასინს, ვის უჲეირაჲეს იგი ხელში. ჲეჲეჲეჲეჲის სიმღერას და მარში).

ფ ა რ დ ა

„გაგონებულება“

„ფარისეველი კაცი“

(გურული სენა)

ხუთშაბათ დილას, ბატონო, ყანაში ვშუ შაობდი გზის პირზე. გამეიარა ვინცხა კაცმა ცხენით და მკითხა: ივანე ღვდელი სათღვანა, თუ იცო? —რაც არ ვიცოდი რა უნდა მეთქვა!

გევიხედე და ერთი კაცი ღვეინახე ჩვენსკენ მომავალი. ახლა ამ კაცს ჰკითხა ცხენოსანმა. ზისწაყლა გზი, მარა იმისთანა შენს მტერს!.. — ივანე ღვდელი, ბატონო. აა, აგერაა ყურის ძირში.. ეგერ, რომ კონცხო მოჩანა, იმას გასცილდე, კონცხოს იქით ღველეს გასცილდე, ღველეს იქით ოქროს, ოქროს იქით ქენქყოს, ქენქყოს იქით დაადეჲი, იარე ფშუჲა, ფშუჲა და მერე, ვისაც კითხო, ყველე მიგასტავლის ივანე ღვდელთან... — თქვენ ძმი ხომ არ ბრძანდებითო? არაო უთხრა, აბა ბიძიშვილი? არა, ღვიდაშვილი? არა. — აფერი ნათესავი არა ღვდელი თქვენნი? არა, ძმოო, აფერი ნათესავი არა, საქმე მაქ და ნახვა მინდაო, —ხო, ხო, ხო, ხო, რავე გოუხარდება ახლა იმას შენი ნახვაო!.. რომ წამსკია სიცილი, კოლამ გავსკტი ანტონ ბერას გულსავით. ჲერე უთხრა: აგერაა ყურის ძირშიო და ივან რომ აღგილები მოთავლა, კი რვაი ვერსი გამევილოდა, მერე და რა იცოდა, რომ ისე ძან გუუხარდებოდა ღველეს მისი ნახვა, ეგება ავი კაცი საჩხუბრად მივიდოდა, მარა რას იხამ: ასეა ზოგი ფარისეველი კაცი!

რ. ჯიბილა

* * *

ვარდის ფერ ტუჩებს გიკონის სიო, ქირმანის შალი მხარებზე ფრიალებს. — ეშ, ქალო, ქალო, ნეტავ ვიცოდე ღლეა შენი ფერი ვის შესტრფიალებს?..

ნაცნობს თუ უცნობს მოელი ვისმე? ვისზე ოცნობობ დღისით ან ღამე? მოდი ღამაზო, მითხარი, რამე! .

ქნარი

უნტ.-ოფ ალექ
გადახაბაძე.
დაჭრილი იმამლოს ომ-
ში წევს წმ. ნინოს ქა-
ხელობის ლაზარეთში.

ბესარიონ კვაჭაძე
(დაჭრილია)

უნტერ-აფიც. მოსევ ქარცივაძე
(ქაილობისიგან გარდაცვალა)

პრიტიკა აუ გაუგებრობა?

(დასასრლი. იხ. „თ. და ც.“ № 42)

— ბ-ნი ჩიკვაძე სწერს: „აილიო“ კახურს არა ჰგავს, მაგრამ ვტყობა ესეც კარგია... ო... განა ეს არის მემუსიკის მიერ დაწერილი რეცენზია?!.. ეს ხომ კინტოს ჰქეჩიათა: „აიგა ზნაიშ, საესემ ნე პოხოჟა“-ო.

„კარგი იყო წმ. ნინოს ტროპარი, ხოლო ზოგან დაბოლოებები მეექვსე ხმისაც შედიოდა თუმცა არაფერს ახდენდა, მაგრამ რა საქირი იყო“. ბ-ნ ზ. ჩიკვაძისათვის სმენას უღალატნია, როდესაც ვერ შეუტყვია, რომ ბ-ნ ფოცხვერაშვილს წმ. ნინოს ტროპარისათვის მარტო ერთი სამუსიკო ფრაზა აქვს აღებული ჩვეულებრივ მეთოხე ხმის კილოსიგან და ისიც უცვლელად დატოვებული. ამ ერთის ფრაზაზე აქვს ფოცხვერაშვილს აგებული ტროპარი. და ძნელი გასაგებია, რასა სჩივის ბ-ნი ჩიკვაძე?... ასეთივეა მისი მსჯელობა, როდესაც კლენოვსკის „ამერცხალსა“ და „ჩეროს“ ეხება. იგი ბრძანებს: „ამერცხალში ბანები ნახევარი ტონით უმაღლებდნენ... ეს კი პირდაპირ სასაცილო კუროლიზია: ბანები კი არა, დაწყების შემდეგ მთელი გუნდი აღის ნახევარ ტონით აწევით. ეს ასე აქვს დაწერილი თვით კლენოვსკისა და ბ. ჩიკვაძემ კი ბრალი დასდო გუნდს, სიმ-

ღერა წმინდა „ღო“-ზე იწყება და „ღო“ დიეზით თავდება, რაიც ამ სიმღერების განსაკუთრებულ თვისებას შეადგენს.

შემდეგ ბ-ნი ჩიკვაძე ბრძანებს: „დახარ-ჩენ სიმღერებს: „კურჩხა“, „მურმან“ და „ვახტანგ მეფე“ არა უშვდა რა, ხოლო მე ამას ვიტყვი რომ, ამ სუთმეოთცის წდას წინადა კიდე მესმის და ესდა ეს სიმღერება იმდენად ნაცნობი და ჩვეულებრივია, რომ ყველა ამგველ ჩამვლელი მღერის, ყოველ ნადიმსკედ და დღე-სასწაულზე მღერაან და მართლად კარგადან და ამიტომ ეს სიმღერება თუ საკონცერტო პროგრამაში შევა, მაშინ განსაკუთრებით და არა ჩვეულებრივად უნდა იქმნას ასრულებული, რამ ყველამ ვსთქვათ გუგებაში: მართლად ჩვენც ვმღერით, მაგრამ აი თურმე როგორ უნდა ამ სიმღერების ასრულება...“

ბ-ნ ზ. ჩიკვაძე აქაც სცდება, რადე ნ სხენებულ სიმღერებში ხერიან მსმენელისათვის ბევრი ახალია. გარდა ამისა ქართული ხალხური სიმღერების სილიადე სწორედ იმა, შია რომ ძვირფასი მარგალიტივით არას დროს არ მოგწყინდებათ მისი მოსმენა...

ასეთივეა ბ-ნ ჩხიკვაძის მსჯელობა გუნდის შესახებაც: ჩვენ არხანგელსკის წაბაძვა რას გამოგვადგება... აკი იმიტომაც ვხედავთ ჩვენის მუსიკის საქმეს დაქინებულს. არა ვბაძავთ არხანგელსკის მე და თქვენ, ბ-ნო ჩხიკვაძე, და იმიტომაც, რომ არც ერთი ხეირიანი გუნდი არ მოგვეპოვება. და რაც მოგვეპოვება, ისიც უვარგისი, უხმო უმეტესად და ნოტების უტოლინარი. პირიქით ამ მხრივ ჩვენ ბ-ნ ფოცხვერაშვილს დიდ მადლობას ვუძღვნით და გულჩივთ ყველას სწორედ საუკეთესო მაგალითს (არხანგელსკისას) წაბაძოს.

რაც შეეხება „ლილეს“, ბ-ნმა ჩხიკვაძემ კარგად უნდა იცოდეს, ერთი და იგივე ხალხური სიმღერა შეიძლება 10—20 კომპოზიტორმა ჩასწეროს და დაიმუშავოს. ჩხიკვაძე ბრძანებს. „ლილე“, ეს სიმღერა ამ ოცი წლის წინანდ სვანეთში უკიდნის დროს ბ. მელ. ბალანჩივაძემ დასწერა და აქაც რამდენჯერმე მოგვისმენია და არ ვიცი პროგრამაში კ. ფოცხვერაშვილისად რად იუომონათლული? მე ამ სიმღერაში ახალი ვერა გავიგონე რა გუნდისაგან.*)

ესთქვეთ ბალანჩივაძემ ჩასწერა, მაგრამ ფოცხვერაშვილმა ხომ პარმონიზაცია უყო და საუცხოვოდ შეიმუშავა ორკესტრის კონტრ-მელოდით! მეორემხრით კათეგორიულად ვამოწმებთ. რომ „ლილე“ ბ-ნმა ფოცხვერაშვილმა ჩასწერა ნამდვილ სვანებისაგან და მე მგონი თვ ბატვიცმული კომპ. ბ-ნი ფოცხვერაშვილიც დამიამოწმებს ამას.

და განა ცუდია, ერთი და იგივე მელოდია ან სიმღერა ბევრს ექნება დამუშავებულის რუსული „სოავა ნა ნებე“ შეიძლება ერთ? ვისმეს ჩაეწეროს, მაგრამ იგი მრავალ კომპოზიტორს სხვა და სხვა ნაწარად აქვს შეიმუშავებული. ჩაწერა სხვა და სიმღერის შეიმუშავება სხვა. ნუ თუ ეს საინბანო კეშმარიტება ჩვენთვის მყოც საუკუნეში უტნობია?

ნუ თუ სასაყვედუროა ბ-ნი ფოცხვერაშვილი, რომ „ლილე“ ჩასწერა, დაამუშავა, ჭარმონისაგია უყო?

დასასრულ საქიროა აღვნიშნო, რომ რაც უფრო მიუდგომლად, ცოდნით და საქმის სიყვარულით მოპაყრობიან ჩვენს კომპოზიტორთა მუშაობას, მით უმეტეს დიდ სამსახურს გაუწევენ სამშობლო მუსიკის წინსვლას.

რე-მი

*, ხაზი ჩვენი. ავტ.

ქართული სახიობა

კ. ფოცხვერაშვილის მიერ კონცერტი

ხალხის თხოვნით გაიმართა „სახალხო სახლში“, რომელსაც ღიდალი ხალხი დესწრო: კონცერტმა გაცილებით უკად ჩაიარა, კიდრე არტისტ. სხ. დარბაზში კონცერტის დაწყებამდე კ. ფოცხვერაშვილმა წაიკითხა ლექცია „ამირანის“ თემატიური გარჩევა, რომელშიაც განმარტა: როგორ გადაგვარდა ჩვენი მშობლიური მუსიკა, როგორ დასწერა „თქმულნავამ ამირანზე“, რა და რა ნაწილებისაგან შესდგება, მუსიკალურად როგორ გამოითქმის და სხ. კ ფოცხვერაშვილის სიმფონიური პოემა „ბრძოლა ამირანის ბაყბაყ დევთან“, დასდგა რეჟისორმა ალ. წუწუნავამ, რომელმაც უხომო აღტაცება გამოიწვია. ცოცხალი სურათები კარგად იყო დადგმული, მაგრამ ამირანის თანამშლებელი მეტად ნახო სხეულის იყენენ: საბალეტო ტრიკოსი და წითელ ზონტებში გამოწყობილი, საჭირო იყო უფრო მეტი ვარეულება, პირველყოფილობა. გუნდმა და ორკესტრმა კ. ფოცხვერაშვილის ლატბარობით მშენებრად აღასრულეს თვით კ. ფოცხვერაშვილის ნაწარმოებნი: „თქმულნავამ ამირანზე“, „მზის საგალობელი“, „მუმლი მუხასა“ (გამეფორბინეს), „გოგონა“, „გვებუნდ მეფე“, ეს ნამდვილი ქართული ეროვნული მარში და სხ. ბ-ნმა ფოცხვერაშვილმა ან კონცერტით უკვე დაიდალახა რუბიკონი—სძლი ამბოგო-

პოლკოვ. ზურაბ სიმონის ძე კობიაშვილი

ვერანელთა წინააღმდეგ მომქმედ ლაშქრის სარდალი, დაჯილდოვებული გიორგის ხმლით. ორგზის გაიკაწრა მონაწილეობდა რუს-იაპონიის ომში, სარლობდა დაღესტნის პოლკს. იაპონელთა წინააღმდეგ ბრძოლაში წარჩინების გამო დაჯილდოვებულ იქნა გიორგის მე-4-ე ხარისხის ჯვრით.

ლებანი და ხალხის უსომო მადლობაც დაიმსახურა; ერთმა კაცმა შესძლო ის, რის შესრულებაც დღემდე ქართ. ფილ. საზ. ვერ მოუხერხებია: „ერთუნულ ქმუნიკას გზა გაუხსნა ხალხისკენ, ხალხი თავის სამშობლო ზემეს ახიარა ..

კომპოზიტორ-ლოტბარი კ. ფოცხვერაშვილი დიდძალმა ხალხმა ხანგრძლივი ტაშით დააჯილდოვა, აგრეთვე გამოიხმეს ალ. წუწუნავა. **უსაპნო**

სახალხო სახლი სახ წარმ. მმართ. წრის სკენის მოყვარეთ ორშაბათს, 22 ქრისტეშობისთვის ამ სეზონში განმეორებით წარმოადგინეს ი. გედევანიშვილის დრამა „გამეკეში“.

ქუთაისის თეატრში 11 ქრისტ. ე. გუნეის საბუნეფოსოდ წარმოდგენილ იქმნა „მეფე ლირი“. რასაკვირველია უმთავრეს როლს მობენეფის ასრულებდა ვერვიტყეით, ამ როლში ბ. გუნია შეუდარებელი იყო, მაგრამ საერთო სახე, რომელიც უმთავრესია ყოველთვის, კარგი იყო. აქა-იქ კი საუცხოვოც. განსაკუთრებით ის ადგილი, სადაც იგი ამბობს: „აღად, მეფე ვარ, მეფე თავით ფეხამდე“, უნაკლებად ჩაატარა. არა უშვდა რა იმ სცენასაც, სადაც უბედური მოხუცი, თავის საყვარელს ასულის ცხედარს დასტერის: უნევემო, სასოწარკვეთილი, უშწო, მუწუხაბებისაგან გაუბედურებული ლირი. აქ საქმაოდ ძლიერი იყო. სრული განხარცილება იყო საინოებისა, მამისადმი უსახლოვო სიყვარულის, ერთგულობის ქ ბ დავითაშვილის ასული როლის მესამე ქალოშვილის როლში. გრამი, ტანისამოსი, მიმიკა ყოველის მხრით უნაკლებო. ასეთ როლებში ქუთაისის სცენაზე ჩვენი მსახიობი ქალი შეუდარებელია. ბ. გელოვანმა (ელგარი) სავსებით ვერ სძლია თვისი როლი, მაგრამ არც გააფუტა, არ უშვდა რა ბ მურუსიძეს: ცოტა სიდიადე აქვდა და თვალმეს ძალზე აბრიალებდა. უფერულად ჩაატარა მმასთან (ელგართან) შეტაკების სცენა: სწორედ აქ უნდა გამოეჩინა თვისი ძალიან უნაკლებო იყო ბ. შალიკაშვილი: კენტის როლში: „პ პიტიოსანი, მეღვარე, მეფისა“ - სამართლიანობადავის თავდადებული პიროვნება ჩვეულებრივის დაჯილდოვებისა ცოდნით ჩაატარა. მას მხარს უმშვენივლა ბ. გელოვან (ხუმარა) თვისი შეგნებულ თამაშით, როლიან საჯილდო ცოდნით და შესაფერისავე გრამით. მთავარად: „ქალონიშვილიც მთავრის როლში“, თემცა ასედა: „ქალონიშვილის მას გარეგნობა ვერ უწყობს ხელს.

ხალხი საკვარისი დაესწრო და მომენეფისეს რამდენიმე საჩუქარი მიართვეს.

შაბათს, 13 ქრისტეშობისთვის, ეკატ. აბაშიძე ერისთავის საბუნეფოსოდ „კარდინალი რომელი“, რომელიც პიესის სახელიდანაც სწინა, უმთავრესი პიროვნება ამ პიესაში რომელიცა კარდინალი რომელიც გამოყვანილია ამ ნაწარმოებში, როგორც ძლიერ გამჭრიახი, გასაცარი პოლიტიკოსი, ხან მრისხნე და ხან კი ლომბიერი, სამშობლოსათვის თავდადებული, ლომი

და მელა (საქა საქირთა) ერთად შეერთებული. იგი ისტორიულადაც ჰქონისი, პიესაშიც ჰქონისად დარჩა. რასაკვირველია ამ როლის ამსრულებელი ჩვენს სცენაზე მხოლოდ ერთი მსახიობია, ბ. ლდო და რომლის როლს ასუცხოვოდ ასრულებდა. მისი განუყრელი მორჩილი ისუტე დომენიკელი, რომელიც მუდამ ემხრობოზობას მოელის და მაინც ვერ ეღიროსა, რომელიც შიშით კრთის კარდინალის წინაშე, მუდამ მოხრილი, მუდამ მდაბალი, ძლიერის ფრთის ქვეშ მყუდრო ბინის ემებს. ბ. შალიკაშვილმა ზედმიწევნით დაეცხატა. გრამი, როგორც რომელიც, ისე იოსებსაც, განსაკუთრებით პირველს, გასაცარიის ხელოვნებით გაეკეთებინა. არა უშვდა ბ. თუხარელს ლიუდვიკოს მეXIII როლში. მხოლოდ არა მგინა საფრანგეთის მეფეს ასეთი არა მის ტანზე შეკვირილი ტანისამოსი სცმოდეს. ბ. ციციშვილი თითქმის ყოველთვის წარჩინებულია როლში გამოდის. ამ დღესაც ჰერცოგ ორლანდის ტყავში გეჭვენა, მაგრამ, სამწუხაროდ, მსახიობისათვის ძლიერ უცხო გამოდგა. გრამდ დე-ბარადასი ბ. მურუსიძეს ხელში არ იყო მაინც და მაინც ცუდი. კარდინალის დაუძინებელი მტერი, პატივმოყვარე, გაიძვრა და თან კარდინალთან შედარებით მართელობის უმეცარი, პირადი ინტერესების თავყანისმცემელი—ასეთი იყო ბ. მურუსიძეც. მაგრამ ხმა, ხმა.. ძლიერ უშლის ხელს. ბ. გელოვანმა დემეოგენდის როლი სრ თუ ისე კარგად ჩაატარა, განსაკუთრებით ის სცენა, სადაც იგი მეფის ბრძანებით არ სტოვეებს ერთად ახლად დაქორწინებულ კავალერ დე-მაროს და იულოა დემორტიმუსს. ეს სცენა მართლაც მკაფიოა და ცოცხალი იყო. დანარჩენ მოქმედებაში ბ. გელოვანი კონტად დადიოდა ბ. ტომანელი დე-მაროს როლში ძლიერ უფერული იყო. ძლიერ არგი იყო ბ. ფრანგიშვილი გარნიეს როლში. როლი ხომ ყოველთვის იცის ამ მსახიობმა და ასრულებით—პირნალოდ ასრულა თავისი როლი. ქ. დავითაშვილი მეტად მშვენიერ იყო იულოის როლში, როგორც გარეგნობით, ისე ასრულებით საუცხოვოდ ჩაატარა თვისი ლამაზი. ძლიერ მკვირცხლად და გრამობიერად ჩაატარა ბ. გვარამია ახალგაზდა ფრანსუას როლი. მხოლოდ არ შეგვიძლია არ შევნიშოთ, ბ. გელოვანის არ იყოს, რომ ყოველთვის ერთნაირად დადის სცენაზე. დანარჩენებზე არას ვიტყვი, რადგან მათი როლები სასხვათაშორისონი იყვნენ. მასთერი სტენგეო ცუტლად ჩაატარეს და პიესაც კარგად იყო დადგმული.

მომენეფისეს დიდი ოვაციები გაუმართეს. აურაბელი საჩუქარიც მიართვეს და თან თეატრიც გაქდილი იყო ხალხით. არც ერთ ბუნეფისს დღემდე აღმნი ხალხი არ დასწრებია.

L. a. m.

მუსუღამინთა აუდიტორიაში ხარფუხში გასულ შაბათს სკენის მოყვარეთგან წარმოდგენილ იქმნა ახალი პიესა ვანო გიგოშვილისა „შურის ძიება“. ხალხი ბლომად დაესწრო.

შორაპანში 14 ამ თვეს გაიმართა წარმოდგენა: ქართულად სოფიო, რუსულად „კარგად შეკერილი აფრადი“; 3, ცოცხალი სურათები; 4, რისთვის (3ა 4ტ)? და ბოლოს ცეკვა. წარმოდგენაში მონაწილეობდა ადგილობრივ შემდგარი სცენის მოყვარეთა ეკლეთა თავიანთი როლები თითქმის ყველამ კარგად იცოდა, ამიტომაც წარმოდგენამ გვარანაღ ჩაიარა. ხალხი ბლომთ დაესწრო და ნასიამოვნებაც დაიწალა. შემოსავალი, რაოდენიმე პროცენტის გამოკლებით, გადაიღო მეობართა სასარგებლოდ. წარმოდგენაში თავი ისახულა სიმ. კონ. ძამაძემ და სხ. ქალ-ვაჟთ. ყველა მონაწილენი მადლობის ღრსნი არიან. ახლო მამავალში—აპირებენ „და-ძის“ დადგამს.

პანის 6-ლული

ნოქარათა კლუბში ხაშთრის სეზონის დასაწყებად 18 ქრისტ. გაიმართა პირველი ინტერნაციონალური საღამო-წარმოდგენა. დადგა სამი თითო ბოქმედიანი პიესა: ქართულად („რაიკ არ მერგება—არ შემერგება“), სომხურად და რუსულად. მონაწილეობდნენ ვ. აბაშიძე (რეჟისორობდა კიდეც). ელ. ჩერქეზიშვილი, გ. გედევანოვი (სომხურს რეჟისორობდა), რ. ჯიბლაძე, კუზაოვი და სხ. საზოგადოება ბლომად დაესწრო. განზრახულია დრო გამოუყვებით მართონ წარმოდგენები.

წ ვ რ ი ლ ი ა მ გ ე ბ ი

სადღესასწაულო წარმოდგენას ჰპართავს ქართ. მსახიობთა ამზანაკობა 2 იანვარს. დაიდგმის გ. ერისთავის „გაყრა“, 1 მოქ. და ალ. ყაზბეგის „არსენა“, დრ. 3 მოქ.

ქართ. თეატრის ფონდის სასარგებლოდ შეშოსწორებს 1) ვანო გიგოვიკობა 4 მ. 65 კ., რომელიც დარჩა 20 ქრისტ. მუსულმანთა აუდიტორიაში დადგმულ საკუთარი პიესის შემოსავლიდან. (მთელი შემოსავალი იყო 49 მ. 80., გავაგლი—45 მ. და 15 კ.); 2) არილი გიორგაძემ 5. 15 კ., მისგანვე შეკრებული: **აბათი შაური**: ს. მანგილიძემ, ნინო შაქარაშვილისამ. ს. ხრამელაშვილმა, იმან ჩუბინიძემ, მაქსიმე ჩიგოჯიძემ; **მძეს-მძესნი შაური**: გალაქ ბუბუშვილმა, გ. ვაგნიძემ; **თითო აბაჯი**: ა. ხოსროშვილმა, ივ. დონაძემ, გუმბარტოვმა, ლ. ბებრაძემ, ე. მგალობლიშვილმა, **ორული შაური**: დეგ. ბაქრაძემ, გ. ჯანაშვილმა, ვანოზიანცმა—25 კ.

ახალი სომარხათო გახვით „შადრამანი“-ს პირველი ნომერი გამოვიდა გასულ ორშაბათს, 22 ქრისტ. ნომერი შედგენილია შინაარსიანად, საგულისხმო წერილებით. სახვალთა ნომერი დღეს საღამოთი გამოვა.

ბაქოში დღეს გაიმართება ელო ანდრონიკაშვილის საბუნებისო წარმოდგენა. დაიდგმის ან. ერი-

ს თავ—ხოშტარის მოთხრობიდან გადმოკეთებული ესა კედლის ტრალიო“.

წ. კ. ს. სახვალბოშის მამამოპაი გასულ რას საზოგადო კრებამ აირჩია; თავმჯდომარე მ. ნ. ბეგი, წევრებად: დ. გ. კარიკაშვილი, შ. ხ. დედაშვილი, ლ. გ. ბოცკაძე, გ. ს. რხილაძე, გ. ნ. ლ. ხიშვილი, ი. გიორგობაძე, ნინო ნაკაშიძე, 3 კიკელიშვილი, კ. ნინიძე, ი. ვართაგავა, გ. ცინცაძე და ე. მუსხელიშვილი, კანდიდატებად: თ. კიკვაძე, ა. თ. ყოფშიძე, ნინო რხილაძე, ა. რ. ჯაჯანაშვილი; სარევიზიკომისიის წევრებად: ა. ს. ლულაძე, დ. მ. ლუმბაძე, ე. ავალიშვილი და ა. ბებურიშვილი.

ქურ. „თეატრ და ცხოვრება“ გაუქარის მთელის წლით თავისი ხარჯით. 1) ბელგორის სამკითხველს შალვა ნიკოლიაშვილმა; 2, რუსთველის სახელობის სამკითხველს ქუთაისში ალ. გარსევანიშვილმა.

ღვ კილოსანიძემ დასწერა ახალი მოთხრობა „ღმერთები გვეყალობენ“, ძველ ბერძენთა ცხოვრებიდან. აეტრის განუზრახავს ძველ ქვეყნების ცხოვრებიდან რამდენიმე მოთხრობა დასწეროს. ჭერთი ასეთი მოთხრობათაგანი—„ღლი ქუთუმის მწერალი“ უკვე იბეჭდება „ნაკალღში“.

რადეპციონსაზან ქურნალი უფსოღ არავის გაეგზავნება.

რუსთა შორის

თხითნასაჴამი მჴარალი პიმენ კარპოვი სამართალში მისცეს, საკუთარი რომანის „Планин“-ის გამოცემისათვის. ბრალს სდებდნენ სასჯ. დგმ. 75 მუხ 2 ნაწ. (ღვთის გმობა) და 1001 მუხ. (პორნოგრაფია) ძალით. პიმენი უმიწა-წყლო გლეხის შვილია, 16 წლამდე ან ბანიკ არ იცოდა და სოფელში მწყემსობდა. ჰაბუი გაიტაცა მისტიურმა პირეკილებამ, სექტანტება დაუახლოვდა, ფენით წვიდა ჰქაჯალქ და თვითგანითარებას შეუდგა. თვის რომანში აღწერს სხვა და სხვა სექტებს. პირველ ხანად 129 მუხ. ძალით უნდა გავსამართლებინათ, მაგრამ ბოლოს ბრალდების მუსლები შეუცკალეს და როგორც იყო 18 გიორგობისთვის დაწინშეს საქმე გასარჩევლად, რადგან მართლ მადიდებელ ნაფიც მსაჯულთა სრული კრება ვერ შეადგინეს. გასამართლების დღეს პიმენმა მსაჯულთ დაწერილებით უამბო მთელი თვისი ცხოვრება და მოუთხრო ძიებანი თვისნი. თავმჯდომარემ მოინდომა საქმის ხელახლად გადადგმა ნამუხე ძალით ბრალდებულის შესამოწმებლად—კვამუხე შერეული ხომ არ არისო. ბრალდებულ და ექვითი წინ აღუდგენ, მაგრამ მაინც საქმე გადიღო მეორედ გასარჩევად ნაფიც მსაჯულთა ხმის უმეტესობით.

წ. დ. მსხროვსკის სახვლოცის თეატრის შესაკმეწლად, უმაღლესი ნებართვით 1915 წ. 14 მაისიდან მთელ რუსეთში, ხელის მოწერით, ფულის მწეროვებას შეუდგებიან. თეატრი მოსკოვში აშენდება.

391 P
1914